

آشنایی با واژه‌های حسابداری

نویسنده: محمدرضا پژوهی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

□ مخارج تحقیق و توسعه Research And Development Costs

استانداردهای حسابداری مالی (FASB) مخارج تحقیق و توسعه را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «مخارج تحقیق و توسعه، مخارجی هستند که به منظور ایجاد فرآورده‌ها (یا خدمات) جدید یا فرآورده‌های جدید و یا سرویس و اصلاح فرآورده‌ها یا فرآیند موجود واحد تجاری خرج می‌شوند».

تحقیق، یک بررسی برنامه‌ریزی شده و یا یک جستجوی دقیق و ماهرانه به منظور دستیابی به دانش علمی و فنی جدید و به هدف پدید آوردن یا بهتر ساختن تولید محصولات (خدمات) جدید و یا موجود است. توسعه، به مفهوم بکارگیری نتایج و یافته‌های تحقیق در قالب یک طرح یا برنامه برای گسترش و یا بهبود فعالیت‌ها و عملیات واحد تجاری است. مفهوم توسعه دربرگیرنده فعالیت‌هایی مثل فرموله کردن، طراحی و بررسی تولید محصولات مختلف، ساخت الگوها و نمونه‌های آزمایشی از محصولات نیز می‌گردد اما مفهوم توسعه شامل تغییرات ادواری و عادی در تولید

محصولات، خطوط و فرآیند تولیدی و تحقیقات بازاریابی نمی‌گردد.
 استانداردهای حسابداری مالی (FASB) مخارج مربوط به فعالیت‌های زیر را
 مخارج تحقیق و توسعه می‌داند:

- ۱ - تحقیقات آزمایشگاهی به منظور دستیابی به دانش و فنون جدید.
- ۲ - شناسایی موارد کاربرد دست‌آوردهای تحقیق، در عملیات و فعالیت‌های مختلف.
- ۳ - آزمایش و تست نتایج تحقیقات در مورد محصولات و فرآیند فعلی تولیدی یا محصولات و فرآیند جدید تولیدی.
- ۴ - اصلاح و تغییر در فرمول، طراحی و یا ساخت محصولات و فرآیند تولیدی.
- ۵ - طراحی، ساخت و آزمایش الگوها و نمونه‌ها قبل از اقدام به تولید.
- ۶ - تهیه و طراحی ابزار و وسایل و سایر قطعاتی که برای ساخت محصولات جدید ضروری است.

استاندارد مذکور مخارج فعالیت‌های زیر را جزو مخارج تحقیق و توسعه نمی‌داند:

- ۱ - فعالیت‌های تکمیلی مهندسی، کنترل کیفیت و رفع معایب در خلال عملیات تولیدی.
- ۲ - کوشش‌های عادی برای بهتر ساختن تولیدات و متناسب ساختن آنها با نیازهای مصرف‌کنندگان.
- ۳ - تهیه و طراحی ابزار و سایر قطعاتی که به‌طور عادی و همیشگی انجام می‌شود.
- ۴ - فعالیت‌های حقوقی مربوط به حق اختراع.

بین استانداردهای حسابداری مالی و استانداردهای بین‌المللی (IAS) در مورد حسابداری مخارج تحقیق و توسعه، اختلاف نظر وجود دارد. طبق استانداردهای حسابداری مالی، باید مخارج تحقیق و توسعه را در دوره‌ای که تحقق پیدا می‌کنند به عنوان هزینه‌های دوره‌ای در صورت‌حساب سود و زیان منظور کرد، در حالی که استانداردهای بین‌المللی حسابداری تصریح می‌کنند که در صورتی که مخارج توسعه

یکی از ویژگی‌های زیر را داشته باشند باید به دوره‌های آتی انتقال داده شوند و نمی‌توان آنها را جزو هزینه‌های دوره‌ای منظور کرد:

۱ - محصول یا فرآیند تولیدی مورد نظر به روشنی تعریف شده باشد و مخارج مربوط به آن را بتوان جداگانه مشخص کرد.

۲ - امکان پذیر بودن تولید محصولات از لحاظ فنی به اثبات رسیده باشد.

۳ - ابهامی در مورد فروش محصولات وجود نداشته باشد و در صورتی که تولید آن محصولات منحصرأ برای خود واحد تجاری است قابلیت استفاده از آنها به اثبات رسیده باشد.

۴ - منابع کافی برای تکمیل طرح، عرضه و فروش محصولات و یا استفاده از آنها وجود داشته باشد.

□ منابع:

- 1 - Link, Albert N., *Research and Development Activity in US. Manufacturing* (Praeger, New York, 1981).
- 2 - SFAS NO. 2, *Accounting For Research and Development Cost* (FASB 1974).
- 3 - IAS Statement NO 9, *Accounting For Research and Development Cost*.
- 4 - Link, Albert N., Woelfel, *The Complete Executives Encyclopedia Of Accounting, Finance, Investing, Banking & Economics* (TOPPAN, Japan, 1989).

□ اصول حسابداری Accounting Principles

اصول حسابداری مجموعه میثاق‌ها، قواعد و رویه‌های پذیرفته‌شده توسط حرفه حسابداری است که راهنمایی برای به کارگیری روش‌های حسابداری شناخته می‌شود. اصول حسابداری شامل تمامی فرضیات حسابداری و گزارشگری مالی، استانداردها و روش‌های حسابداری است که یک واحد تجاری در تهیه و ارائه صورت‌های مالی به کار می‌گیرد.

هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB)، مسئولیت تدوین اصول پذیرفته‌شده حسابداری را برعهده دارد. اصول پذیرفته‌شده حسابداری (GAAP) یک اصطلاح تخصصی است که بر شناسایی و تشریح میثاق‌ها، قواعد، رویه‌ها و روش‌های حسابداری مورد قبول عامه حسابداران تأکید دارد.

اصول حسابداری مجموعه میثاق‌ها، قواعد و رویه‌هایی است که توسط بشر، در طول زمان‌های مختلف به منظور رفع نیازهای جوامع بشری به اطلاعات مالی بنا شده و در طول زمان‌های مختلف بتدریج تغییر، تحول و تکامل یافته‌اند؛ این مفاهیم و اصول برخلاف قوانین فیزیک، شیمی و سایر علوم از طبیعت مایه نگرفته‌اند، بنابراین اصول حسابداری به مفهوم قوانین یا حکمی که هیچگونه انحراف و یا استثنایی بر آن متصور نباشد، نیست.

مهمترین هدف از تدوین اصول حسابداری، ایجاد یک سیستم یکنواخت به منظور به کارگیری اصول و روش‌های حسابداری و تهیه و ارائه گزارشات مالی است. هیأت تدوین اصول حسابداری (APB)، اصول پذیرفته‌شده حسابداری را اینگونه بیان می‌کند.

اصول پذیرفته‌شده حسابداری به مفهوم توافق عمومی حرفه حسابداری در موارد زیر است:

- ۱ - چگونه باید حساب‌های دارایی، بدهی و سرمایه در دفاتر حسابداری ثبت شوند.
- ۲ - کدامیک از منابع و یا تعهدات اقتصادی باید به عنوان دارایی یا بدهی در دفاتر حسابداری ثبت شوند.
- ۳ - چه نوع تغییری در حساب‌های دارایی یا بدهی باید در دفاتر حسابداری ثبت شود.
- ۴ - چه موقعی تغییرات باید در حساب‌های دارایی یا بدهی ثبت شوند.

- ۵ - چگونه تغییرات در حساب‌های دارایی، بدهی و سرمایه باید اندازه‌گیری و ثبت شوند.
 - ۶ - چه اطلاعاتی باید در صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آنها افشاء شود.
 - ۷ - چه نوع صورت‌های مالی باید تهیه و ارائه شوند.
- منابع تدوین اصول پذیرفته‌شده حسابداری عبارتند از:
- ۱ - بیانیه‌های رسمی هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB)، بیانیه‌های رسمی هیأت تدوین اصول حسابداری (APB) و بیانیه‌های رسمی کمیته رویه‌های حسابداری (CAP).
 - ۲ - بولتن‌های تخصصی FASB، تفاسیر AICPA و رهنمودها و میثاق‌های حسابداری و حسابرسی.
 - ۳ - رویه‌ها و روش‌های حسابداری عمومی.
 - ۴ - دستورالعمل‌ها و رهنمودهای کمیسیون ارزش و اوراق بهادار.
 - ۵ - دستورالعمل‌های خدمات درآمد داخلی.
 - ۶ - مقالات حسابداری.
- در تهیه و تدوین اصول پذیرفته‌شده حسابداری برحسب مراتب ذیل از منابع فوق استفاده می‌شود.
- ۱ - بیانیه‌های رسمی مجامع حرفه‌ای حسابداری که این مجامع عبارتند از:
 - هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB).
 - هیأت تدوین استانداردهای حسابداری دولتی (GASB).
 - هیأت تدوین اصول حسابداری (APB).
 - کمیته رویه‌های حسابداری (CAP) - بولتن‌های تحقیقاتی حسابداری (ARB).
 - ۲ - اظهارنظرها و بیانیه‌های رسمی حسابداران خبره.
 - ۳ - بیانیه‌هایی که بر تشریح روش‌های متداول (جاری) حسابداری یا کاربرد روش‌های متداول حسابداری در شرایط خاص تأکید داشته باشند. عموماً این بیانیه‌ها در بولتن‌های اصطلاحات تخصصی FASB و با AICPA درج می‌شوند.
 - ۴ - مقالات و کتب حسابداری. این مقالات شامل بیانیه‌های APB، مقالات AICPA، بیانیه‌های مفهومی (نظری) FASB و مقالات مندرج در مجلات حسابداری و کتب درسی حسابداری می‌گردد.

□ ماخذ:

- 1 - Committee to Prepare a Statement Of Basic Accounting Theory, "A Statement Of Basic Accounting Theory" (AAA, Evanston, 111., 1966).
- 2 - Albert N. Link, Woelfel, *The Complete Executive's Encyclopedia* (Toppan, 1990).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی